

LV

LV

LV

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 25.5.2010
COM(2010)253 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**PROGRESA ZIŅOJUMS PAR EIROPAS ELEKTRONISKO SAKARU VIENOTO
TIRGU 2009. GADĀ (15. ZIŅOJUMS)**

SEC(2010)630

1. IEVADS

Šajā paziņojumā ziņots par tirgus un normatīvajām norisēm ES elektronisko sakaru nozarē 2009. gadā¹.

Kaut arī pašreizējais ES tiesiskais regulējums ir devis Eiropas iedzīvotājiem novatoriskus un aizvien pieejamākus elektronisko sakaru pakalpojumus, vēl jāpārvar daži nopietni šķēršļi. Joprojām pastāv bažas par valsts regulatīvo iestāžu (VRI) neatkarību un efektivitāti. Vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības cenu būtiskas atšķirības dažādās dalībvalstīs nevar attaisnot tikai ar tirgus īpatnībām, tās ir arī dažādu regulatīvo pieeju rezultāts. Piemēram, piecās dalībvalstīs, kurās ir visaugstākās mobilo savienojumu pabeigšanas vairumtirdzniecības cenas, tās vidēji ir 2,5 reizes augstākas nekā piecās dalībvalstīs, kurās ir viszemākās cenas. Tāpat vidējā mazumtirdzniecības mobilā cena par minūti ir vidēji gandrīz četras reizes augstāka Eiropas Savienības dalībvalstīs, kurās ir pieci visaugstākie tarifi, salīdzinot ar pieciem lētākajiem tarifiem. Šīs atšķirības pastiprina aizsardzības līdzekļu konsekventas, savlaicīgas, pārredzamas un prognozējamas pielietošanas trūkums un tas, ka VRI nav pietiekamu spēju darboties, ņemot vērā jaunu tehnoloģiju un tirgus attīstību. Patērētāji un uzņēmumi vēl aizvien sastopas ar 27 dažādiem tirgiem un tāpēc nevar izmantot vienota tirgus ekonomiskā potenciāla priekšrocības.

Elektronisko sakaru, piemēram, balss telefonijas, tirgi tuvojas piesātinājumam, un izaugsme šajā nozarē palēninās. Nākotnē ilgtspējīgai izaugsmei būs vajadzīgas jaunas pakalpojumu inovācijas un uzņēmējdarbības modeļi. Pašlaik noteikti jāpāriet uz nākamās paaudzes vidi ar tās jaunajām iespējām un risināmajiem jautājumiem. Šī pāreja prasa ievērojamas investīcijas, lai palielinātu fiksēto un mobilo tīklu jaudu.

“Eiropa 2020” stratēģijas² ietvaros Komisija 2010. gada 19. maijā pieņēma digitālo programmu³, kurā izklāstīti vairāki politikas pasākumi, kuri veicinās digitālo ekonomiku, stimulēs pāreju uz ātrdarbīgu vidi un stiprinās vienoto tiešsaistes tirgu. Šie pasākumi jāpapildina ar konsekventu regulatīvo pieeju un efektīvu aizsardzības pasākumu piemērošanu. Turklāt dalībvalstīs pareizi jātransponē un savlaicīgi jāīsteno pārskatītais tiesiskais regulējums⁴, kas stājas spēkā 2009. gada 19. decembrī.

2. TIRGUS ATTĪSTĪBA

Lai gan nozare izturēja 2009. gada ekonomisko lejupslīdi, tradicionālo, piemēram, fiksētās un mobilās balss telefonijas, tirgu piesātinājums rada nopietnas problēmas izaugsmei. Kopš liberalizācijas vērojamais straujais pieaugums pēdējos gados ir palēninājies. Pieaugošie ieņēmumi par datu pārraidi vēl nekompensē ieņēmumu samazināšanos par balss pārraidi.

Ekonomiskais klimats samazināja lietotāju izdevumus. Lieli izmaksu samazināšanas plāni kopā ar tādiem faktoriem kā uzņēmējdarbības modeļi, kuru pamatā ir vienotas likmes produkti, tomēr nodrošināja pastāvīgu rentabilitāti. Investīcijas samazinājās un galvenokārt

¹ Ja nav norādīts citādi, situācija ir aprakstīta, kāda tā bija 2009. gada 31. decembrī, un tirgus dati attiecas uz 2009. gada 1. oktobri.

² COM (2010) 2020.

³ Eiropas digitālā programma – politika gudrai izaugsmei un inovācijai digitālajā sabiedrībā.

⁴ OV L 337, 18.12.2009.

koncentrējās fiksētajos tīklos. Lielākajā daļā valstu tomēr investīcijas nākamās paaudzes piekļuves tīkliem vēl aizvien ir ierobežotas, lai gan tās veicina kabeļtīklu konkurences spiediens un vietējo varas iestāžu ieguldījumi. Lai gan būs grūti atgriezties pie bijušajiem izaugsmes rādītājiem, ir labas izredzes panākt pozitīvu pieauguma tempu 2010./2011. gadā, pateicoties IKP atlabšanai un lietotāju izdevumu palielinājumam.

Elektronisko sakaru nozares ieņēmumi ES 2008. gadā sasniedza EUR 351 miljardu, kas ir aptuveni puse no IST nozares kopumā. Septiņi no desmit lielākajiem telesakaru operatoriem pasaulē atrodas Eiropā. No elektronisko sakaru nozares ieņēmumiem 43 % ir no fiksētās balss telefonijas un fiksētās interneta piekļuves (tai skaitā datu pakalpojumi uzņēmumiem), 47 % – no mobilajiem pakalpojumiem (balss un dati) un pārējie 10 % – no maksas TV⁵. Saskaņā ar Eiropas Informācijas tehnoloģiju uzraudzības centra (*EITO*) datiem 2009. gadā pieaugums bija tuvu nullei (1. tabula).

1. tabula

	Pieauguma temps	Daļa no telesakaru pakalpojumu ieņēmumiem
Fiksētā balss telefonija un interneta piekļuve un pakalpojumi	-2,5%	36%
<i>fiksētā balss telefonija</i>	-6,3%	24%
<i>interneta piekļuve un pakalpojumi</i>	5,6%	12%
Mobilā balss telefonija un mobilie datu pārraides pakalpojumi	0,6%	47%
mobilā balss telefonija	-1,8%	36%
mobile datu pārraides pakalpojumi	9,3%	11%
Datu pakalpojumi uzņēmumiem	0,6%	7%
Maksas TV	11,7%	10%
Kopā telesakaru pakalpojumi (Nesējpakalpojumi)	0%	100%

Avots: *EITO*, 2009.

Platjoslas pakalpojumi

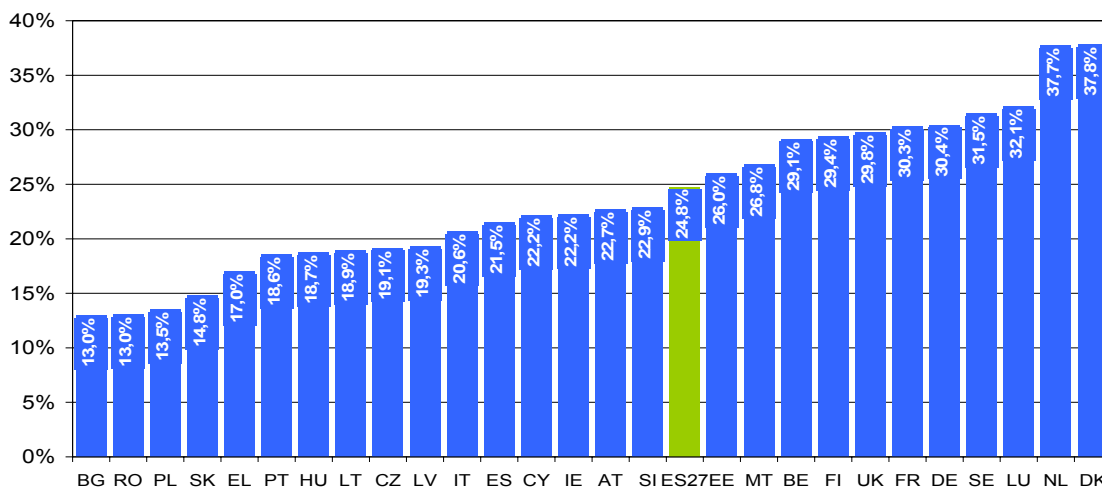
Dažas dalībvalstis (piem., Nīderlande, Dānija) 2009. gadā izplatības ziņā bija pasaulē vadošās. Vidējais fiksēto platjoslas pakalpojumu izplatības līmenis sasniedza 24,8 %⁶, kas ir par 2 procentu punktiem lielāks salīdzinājumā ar iepriekšējā gada datiem, lai gan pieauguma temps samazinājās vairāk nekā par trešdaļu.

⁵ Ieņēmumi no maksas TV pakalpojumiem ietver kopējos ieņēmumus no maksas televīzijas kanālu un pakalpojumu abonēšanas (piemēram, īpašie un satelītu kanāli, kabeļtelevīzija, *ADSL* un zemes apraides programmu komplekti).

⁶ Izplatības rādītājs uz iedzīvotāju skaitu 2010. gada 1. janvārī.

1. attēls

Platjoslas izplatības līmenis 2010. gada janvārī

Lielākā daļa platjoslas līniju izmanto *xDSL* tehnoloģijas. Lielaudas platjoslas izvēršana vēl aizvien ir ierobežota, apmēram ceturtdaļu līniju nodrošina vairāk nekā 10 megabitu sekundē (Mbps). Eiropa atpaliek, ja runa ir par nākamās paaudzes piekļuvi. Līnijas, kuras pamatā sastāv no optiskās šķiedras un kuras iet līdz klienta telpām⁷, ir tikai no 1,8 % līdz 5 % no visām fiksētajām platjoslas līnijām, un tas norāda, ka jāuzlabo nākamās paaudzes piekļuves tīklu (*NGA* tīklu) izvietošanas apstākļi. Mazumtirdzniecības cenas samazinājās, galvenokārt pateicoties ātruma uzlabojumam un vienotas likmes kompleksajiem piedāvājumiem.

Kopš 2003. gada jūlija vēsturisko operatoru tirgus daļa fiksēto platjoslas pakalpojumu tirgū ir samazinājusies un pašlaik stabilizējas 45 % apjomā (48,3 %, ja ietver tālākpārdošanu). Tomēr dažās valstīs vēsturiskie operatori atgūst tirgus daļu. Vietējo sakaru līniju nodalīšana ir pieaugusi (73,7 % no jaunpienācēju *DSL* līnijām, palielinājums, salīdzinot ar 69,2 % 2009. gada janvārī) galvenokārt uz tālākpārdošanas rēķina, kas samazinājusies no 12,9 % no jaunpienācēju *DSL* līnijām 2009. gada janvārī līdz 9,4 % 2010. gada janvārī. Nodalītās vietējās sakaru līnijas ļauj jaunpienācējiem piedāvāt trīskāršā piedāvājuma pakalpojumu, tostarp TV, izmantojot IP.

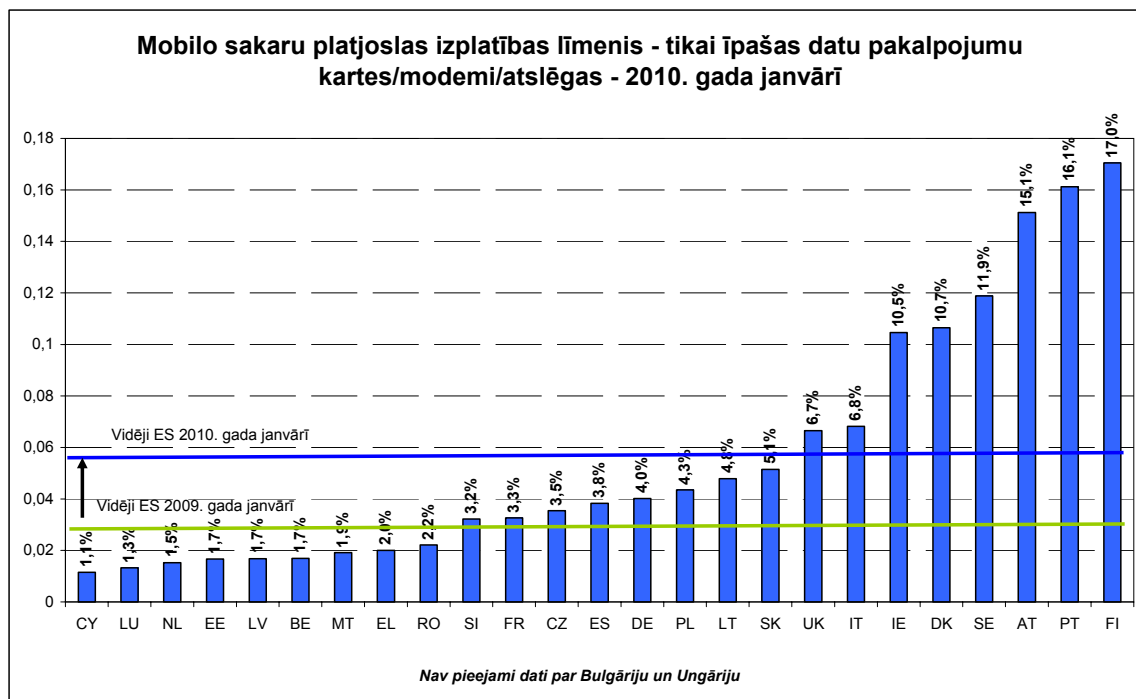
Mobilie sakari

Kaut arī lielu daļu pieauguma pēdējo gadu laikā ir radījusi mobilo sakaru nozare, tā šobrīd atrodas krustcelēs. Kaut arī balss sakari dod vairāk nekā 80 % no kopējiem mobilo sakaru ieņēmumiem, to daļa samazinās par labu datiem, kas rada lielu slodzi tīkla jaudai. Ieņēmumi no mobilā interneta ir tikai 4 % no kopējiem mobilo sakaru ieņēmumiem. Īpašo mobilo platjoslas karšu vidējā izplatība strauji pieaug, to izplatības rādītājs ir 5,2 %, salīdzinot ar 2,8 % 2009. gada janvārī (2. attēls). Somijā, Portugālē un Austrijā izplatības rādītājs pārsniedz 15 %. Konverģence ir kļuvusi par realitāti, mobilo sakaru operatori pielāgo savus

⁷ Ieskaitot optiskās šķiedras kabelus līdz mājām (*FTTH*) un optiskās šķiedras kabelus līdz ēkām (*FTTB*) kopā ar lokālā tīkla (*LAN*) risinājumiem, bet izņemot tā sauktās *VDSL* (*Very high Bit Rate DSL*) tehnoloģijas.

uzņēmējdarbības modeļus, jo jauni dalībnieki, piemēram, interneta pakalpojumu sniedzēji un ražotāji, ienāk mobilo sakaru platjoslas pakalpojumu tirgū.

2. attēls

3. NORMATĪVĀ VIDE

Institucionālais pamats

Valsts regulatīvo iestāžu (VRI) neatkarība

VRI neatkarība ir būtiska taisnīga un efektīva regulējuma aizsardzībai. Lai nodrošinātu dalībvalstu regulatīvās funkcijas faktisku strukturālu nošķiršanu no darbībām, kas saistītas ar īpašumtiesībām vai operatoru kontroles, ir sāka pienākumu neizpildes procedūra pret Latviju, Lietuvu un Rumāniju.

VRI priekšsēdētāju atlaišanas rezultātā Komisijai bija jāveic pasākumi pret dalībvalstīm (Rumānija, Slovākija) un jāuzsāk izmeklēšana par atlaišanas kritērijiem Slovēnijā. Pārskatītais tiesiskais regulējums prasa dalībvalstīm nodrošināt, ka VRI vadītāju var atlaist tikai tad, ja viņš/viņa vairs neatbilst nosacījumiem, kas vajadzīgi, lai pildītu savus pienākumus, kuri iepriekš noteikti attiecīgās valsts tiesību aktos. Gatavojoties īstenot pārskatīto tiesisko regulējumu, Komisija arī turpmāk pievērsīs uzmanību šim jautājumam.

VRI pilnvaras un resursi

Kā norādīja Eiropas Savienības Tiesa, VRI jābūt visām vajadzīgajām pilnvarām savu pienākumu veikšanai⁸.

Pārskatītais tiesiskais regulējums paredz, ka VRI jābūt pietiekamiem finanšu resursiem un cilvēkresursiem tām uzticēto uzdevumu veikšanai. Vairākās dalībvalstīs sarežģītā ekonomiskā

⁸ Lieta C-424/07.

situācija papildus apgrūtina pietiekamu resursu nodrošināšanu. Lai gan lielākā daļa VRI šķiet labi aprīkotas, lai veiktu savus reglamentējošos uzdevumus, par ierobežotajiem resursiem ir ziņojušas vairākas dalībvalstis.

Apelācijas

Iespēja VRI lēmumus efektīvi izskatīt tiesā ir visu iesaistīto pušu pamattiesības. Pēc tam, kad Eiropas Savienības Tiesa deva jēdziena “ietekmētā puse” skaidrojumu⁹, ir ziņots par līdzšinējās prakses izmaiņām. Tagad Austrijā VRI tirgus analīzes procesā iesaista visas ieinteresētās personas. Zviedrijā jaunie tiesību akti ļauj visiem tirgus dalībniekiem un lietotājiem pārsūdzēt VRI lēmumus.

Apelācijas tiesvedībā patērētais laiks un resursi joprojām ir efektīva regulējuma un tiesiskās noteiktības nopietna problēma. Ziņots, ka tāda situācija ir, piemēram, Beļģijā, Grieķijā, Luksemburgā, Polijā, Portugālē, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē. Dažos gadījumos regulatori ir nobažījušies, ka apelāciju un strīdu skaits ietekmē viņu darba plānu.

Reglamentējošie pasākumi

Tirgus analīze un aizsardzības līdzekļi¹⁰

Lai gan dažas VRI uzlaboja stāvokli, izmantojot regulāru pārskatīšanu, un/vai atrisināja galvenās problēmas ar efektīvākiem aizsardzības līdzekļiem, kas pielāgoti nākamās paaudzes videi (piemēram, piekļuve nodalītām optiskās šķiedras sakaru līnijām Nīderlandē), citiem regulatoriem rezultāti bija ierobežoti (piemēram, Beļģijā, Luksemburgā). Rumānijā un Bulgārijā, kaut gan ir gūti panākumi, vēl jāpabeidz tirgus pārskatīšanas pirmā kārtā. Atsevišķos gadījumos aizsardzības līdzekļi ir novecojuši, kad tie beidzot kļūst pieejami, piemēram, *ATM* bitu plūsmas Vācijā. Skaidrības trūkums par aizsardzības līdzekļiem turpmāk kavē to pārņemšanu, kā arī izraisa strīdus, kuri papildus tērē regulatoru resursus.

Papildus Kopienas konsultāciju mehānismam Komisija izmanto savas īstenošanas pilnvaras, izdodot ieteikumus, lai stiprinātu saskaņotu regulējumu. Lai veicinātu konsekveni, efektīvi jāizmanto lielāka Komisijas loma aizsardzības līdzekļos un jaunajā institucionālajā struktūrā, kas paredzēta pārskatītājā regulējumā. Īpaši svarīga ir Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestādes (*BEREC*) savlaicīga rīcība.

Platjoslas pakalpojumi

Dažās dalībvalstīs konkurences situācija platjoslas pakalpojumu tirgos pēdējā laikā nav mainījies vai ir pat pasliktinājusies. Daļēji tas ir tāpēc, ka aizsardzības līdzekļi netika piemēroti efektīvi un savlaicīgi. Dažos gadījumos nozīmīgi piekļuves produkti tikai nesen kļuvuši pieejami, piemēram, vienīgi *DSL* [bez telefona līnijas īres] Čehijā, Kiprā un Slovēnijā vai bitu plūsmas Slovēnijā. Attiecīgie atsauces piedāvājumi, piemēram, *ADSL* vai *VDSL*, dažreiz aizkavējas (piemēram, Itālijā, Vācijā, Beļģijā, Bulgārijā un Luksemburgā).

Pašreizējā tirgus tendence veidot produktu komplektus ievērojami ietekmē konkurences dinamiku un rada papildu regulējuma problēmas VRI. Jāpārbauda, cik lielā mērā

⁹ C-426/05.

¹⁰ Skatīt arī paziņojumu par tirgus pārskatiem saskaņā ar ES reglamentējošiem noteikumiem (3. ziņojums).

vairumtirdzniecībā pieejami piekļuves produkti ļauj alternatīvajiem operatoriem konkurēt ar vēsturisko operatoru komplektu piedāvājumiem mazumtirdzniecības līmenī.

Kaut gan dažas VRI platjoslas vairumtirdzniecības tirgos iekļāva optiskās šķiedras sakaru līnijas un ir noteikti pienākumi (piemēram, Nīderlande, Somija, Latvija, Igaunija), citas izslēdza optiskās šķiedras sakaru līnijas no tirgus vai neregulē to (piemēram, Francija, Vācija, Itālija, Kipra, Grieķija, Luksemburga, Zviedrija). Nīderlande ir noteikusi pienākumu nodalīt optiskās šķiedras sakaru līnijas. Dažas VRI ir diferencējušas aizsardzības līdzekļus, kas noteikti optiskās šķiedras un vara tīkliem (piemēram, Igaunija, Nīderlande un Somija).

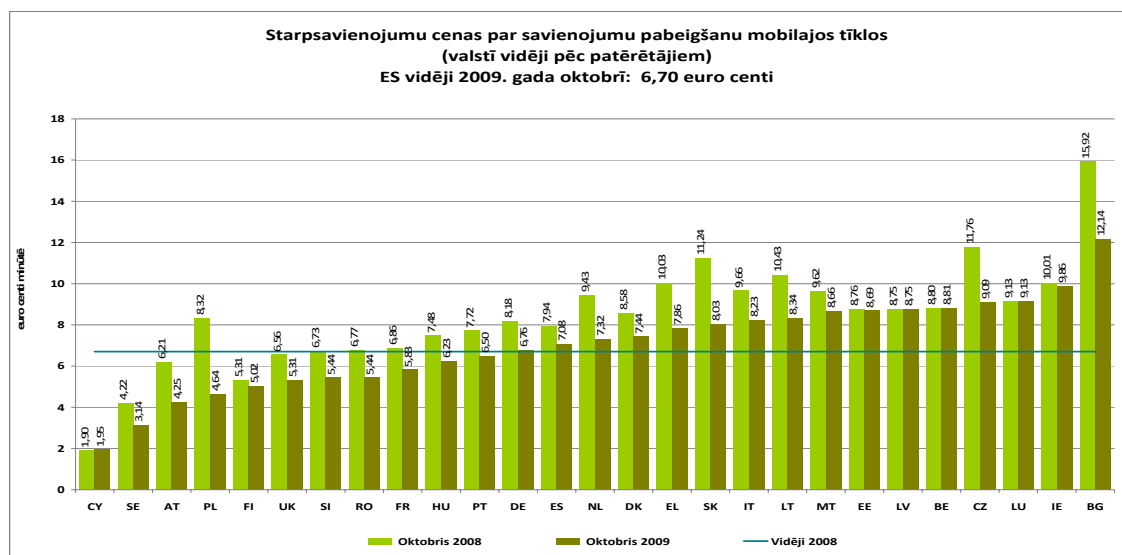
Lai veicinātu *NGA* tīklu izvēršanu, ir pieņemti tiesību akti (piemēram, Portugālē, Austrijā, Francijā, Slovēnijā), kas atvieglo piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai un iekārtu kopīgu lietošanu. Turklāt, lai alternatīviem operatoriem atvieglotu tīkla izvēršanu, piekļuvi pasīvajai infrastruktūrai ir noteikušas daudzas VRI (piemēram, Dānijā, Grieķijā, Igaunijā, Slovēnijā, Portugālē, Vācijā, Francijā, Spānijā). Pasākumi attiecībā uz iekšējo instalāciju Francijā, Portugālē un Spānijā ir pieņemti, izmantojot simetriskus pienākumus.

Reglamentējošajiem pasākumiem vajag lielāku konsekvenci, pārskatāmību un juridisko noteiktību, piemēram, attiecībā uz pāreju no vara uz optiskās šķiedras kabeļiem. Lai to panāktu, Komisija 2010. gada laikā pieņems ieteikumu par regulētu piekļuvi *NGA* tīkliem.

Mobilie sakari

Mobilo savienojumu pabeigšanas tarifi (*MTR*) turpināja samazināties (par 18,4 % salīdzinājumā ar 14,8 % 2008. gadā), bet starp dalībvalstīm joprojām ir ievērojams atšķirības (3. attēls). Viszemākie tarifi ir Kiprā (1,95 euro centi), bet Bulgārijā – visaugstākie (12,4 euro centi). *MTR* ir augsti, salīdzinot ar fiksēto starpsavienojumu tarifiem. Atšķirīgais pabeigšanas tarifu regulējums izraisa konkurences traucējumus un kavē vienotā tirgus attīstību. Šī iemesla dēļ Komisija pieņēma ieteikumu par fiksēto un mobilo sakaru savienojumu pabeigšanas tarifu regulējumu¹¹. Paredzams, ka tarifi vēl samazināsies, kad VRI īstenos ieteikumu.

3. attēls

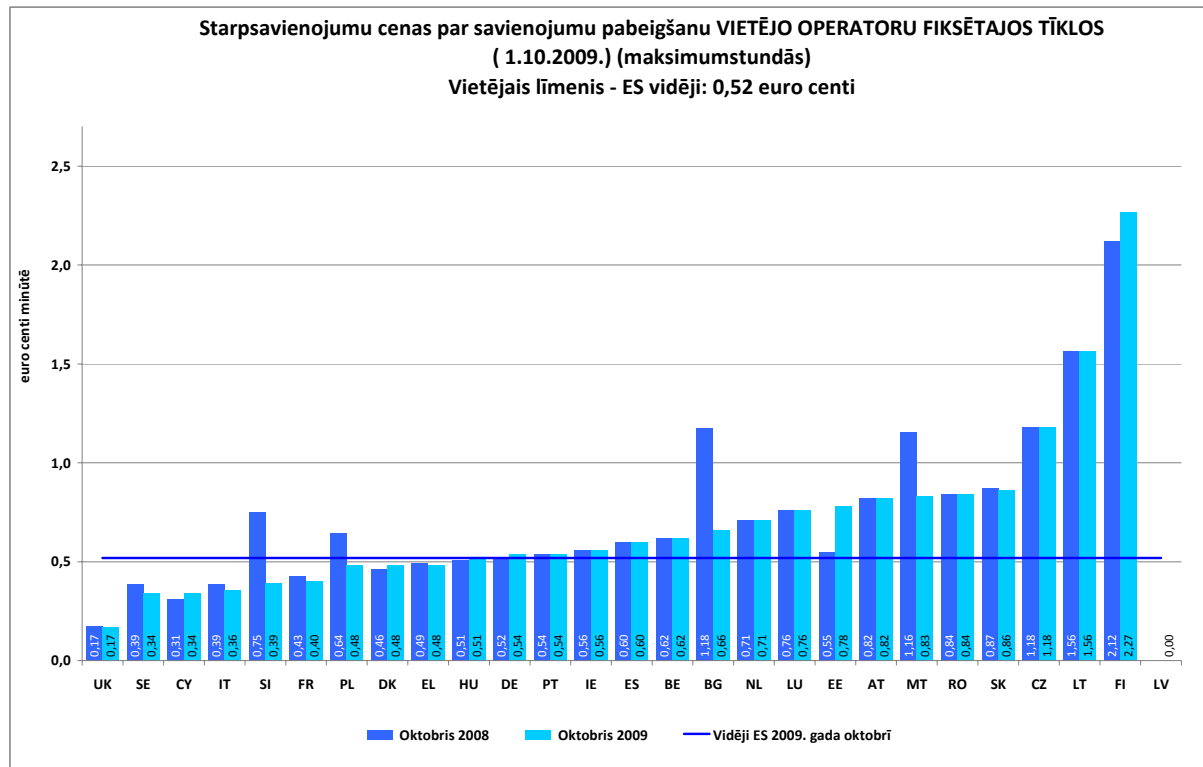

¹¹ OV L 124, 20.5.2009., 67. lpp.

Fiksētie sakari

Vēl vairāk balss zvanu mazumtirdzniecības tirgu ierobežojumu tika atcelti Apvienotajā Karalistē, Slovēnijā, Nīderlandē, Maltā, Spānijā, Austrijā un Vācijā. Nomāto līniju mazumtirdzniecības tirgus regulēšanu atcēla Somijā, Vācijā, Čehijā un Itālijā. Vairumtirdzniecības līmenī ierobežojumus atcēla tranzīta tirgos (Zviedrija, Spānija, Vācija) un nomāto līniju maģistrālo segmentu tirgū (Itālija, Polija, Spānija). VRI darbību rezultātā nedaudz samazināti fiksēto sakaru savienojuma pabeigšanas tarifu vidējie līmeņi. Tomēr šo tarifu līmenis joprojām ir atšķirīgs (4. attēls).

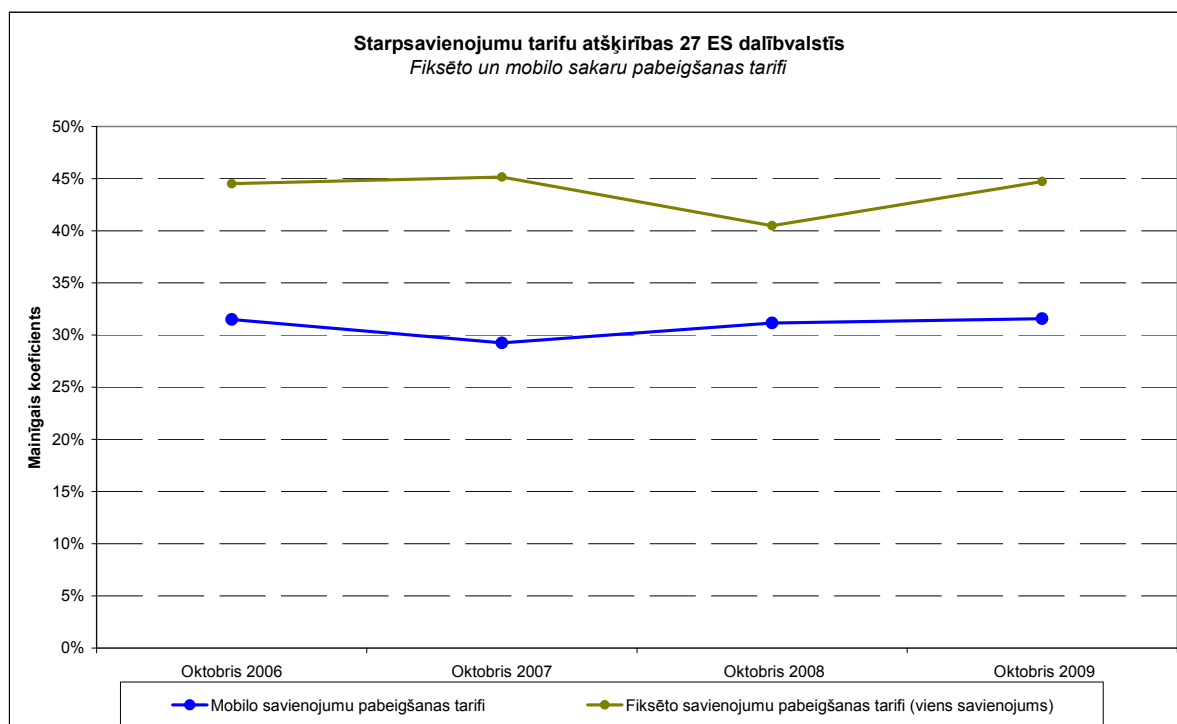
4. attēls¹²

Savienojuma pabeigšanas tarifu atšķirības starp dalībvalstīm (5. attēls) pēdējo gadu laikā nav samazinājušās. Fiksēto sakaru savienojuma pabeigšanas tarifu atšķirības nedaudz pieaug.

¹² Latvijā vietējo līmeni nepiemēro.

5. attēls¹³

Radiofrekvenču spektra pārvaldība

Digitālā dividende

Komisija ir ieteikusi tūlītēju reglamentējošu rīcību – pabeigt pāreju no analogās uz ciparu apraidi līdz 2012. gada 1. janvārim un izstrādāt harmonizētus 790-862 MHz apakšjoslas lietošanas nosacījumus¹⁴. Jākoordinē rīcība, lai atvērtu digitālās dividendes frekvenču spektru dažādiem pakalpojumiem; jo īpaši bezvadu platjoslas tīklu operatoriem tas radīs iespēju iegūt vērtīgu radiofrekvenču spektru, kas savukārt, paredzams, palielinās konkurenci platjoslas pakalpojumu sniegšanā.

Vairākas dalībvalstis ir pieņēmušas stratēģiskus lēmumus par to, kā izmantot digitālo dividendi, un dažas ir paziņojušas nodomus par tās piešķirumu. Konkrēti ziņots, ka 2010. gadā digitālās dividendes radiofrekvenču spektra izsoles notiks Vācijā, Apvienotajā Karalistē un Zviedrijā. Dānija jau ir paziņojusi, ka digitālā dividende tiks izmantota mērķiem, kas nav apraide, jo īpaši mobilajiem platjoslas pakalpojumiem, un Francijai ir līdzīgi plāni.

Frekvenču spektra liberalizācija

Vairākas dalībvalstis veikušas pasākumus, lai radiofrekvenču spektra pārvaldības praksē ieviestu uz tirgu balstītas pieejas. Pārskatītajā *GSM* direktīvā¹⁵ paredzēta jaunu bezvadu pakalpojumu ieviešana 900 MHz frekvenču joslā, sākot ar *UMTS* pakalpojumiem. Daudzas dalībvalstis ir veikušas reglamentējošus pasākumus, lai ļautu izmantot 900 MHz un 1800 MHz frekvenču joslas pakalpojumiem, kas izmanto tehnoloģijas, kuras nav GSM.

¹³ Mainīgais koeficients ir attiecība starp standarta novirzi un vidējo.

¹⁴ COM(2009) 586 un C(2009) 8287.

¹⁵ OV L 274, 20.10.2009., 25. lpp.

Mobilo satelītsakaru pakalpojumi (MSP)

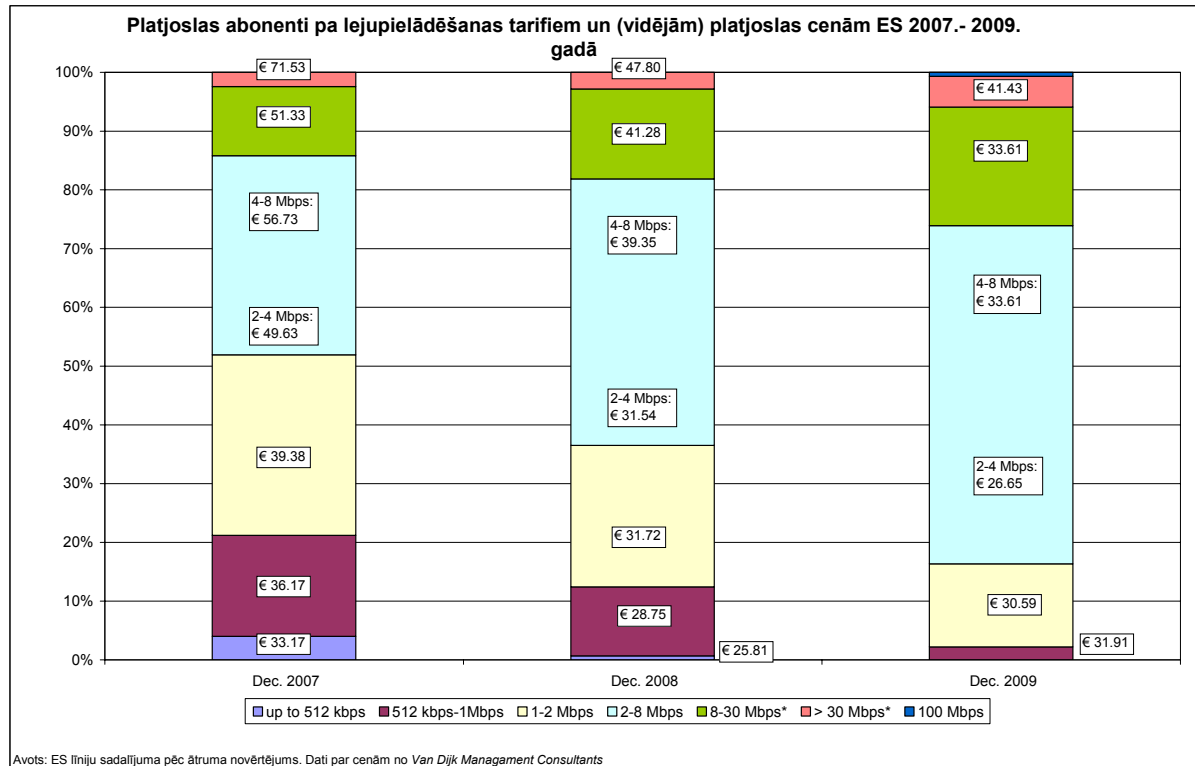
Pēc Eiropas Parlamenta un Padomes lēmuma¹⁶ par sistēmu atlasī mobilo satelītsakaru pakalpojumu (MSP) nodrošināšanai un atļauju piešķiršanu šīm sistēmām 2009. gada maijā tika pabeigta Kopienas atlasē procedūra. Rezultātā pakalpojumu sniegšanai tika izvēlēti divi uzņēmumi. Dalībvalstīm ātri jāveic pasākumi šo sistēmu apstiprināšanai un attīstības uzraudzībai.

4. PATĒRĒTĀJU INTERESES

Platjoslas ātrums un cenas

Eiropā lielākā daļa platjoslas līniju ir ātrākas par 2 Mbps, un to īpatsvars ir palielinājies (6. attēls). Platjoslas pakalpojumu mazumtirdzniecības cenas samazinājās, bet mazāk nekā iepriekšējā gadā. Lietotāji saņem arvien ātrāku interneta piekļuvi par tādām pašām cenām.

6. attēls

Mobilo pakalpojumu cenas

Ar viesabonēšanas regulu¹⁷ ievērojami samazināti viesabonēšanas tarifi un uzlabota tarifu pārskatāmība mobilo tālrunu lietotājiem, kuri ceļo pa Eiropas Savienību.

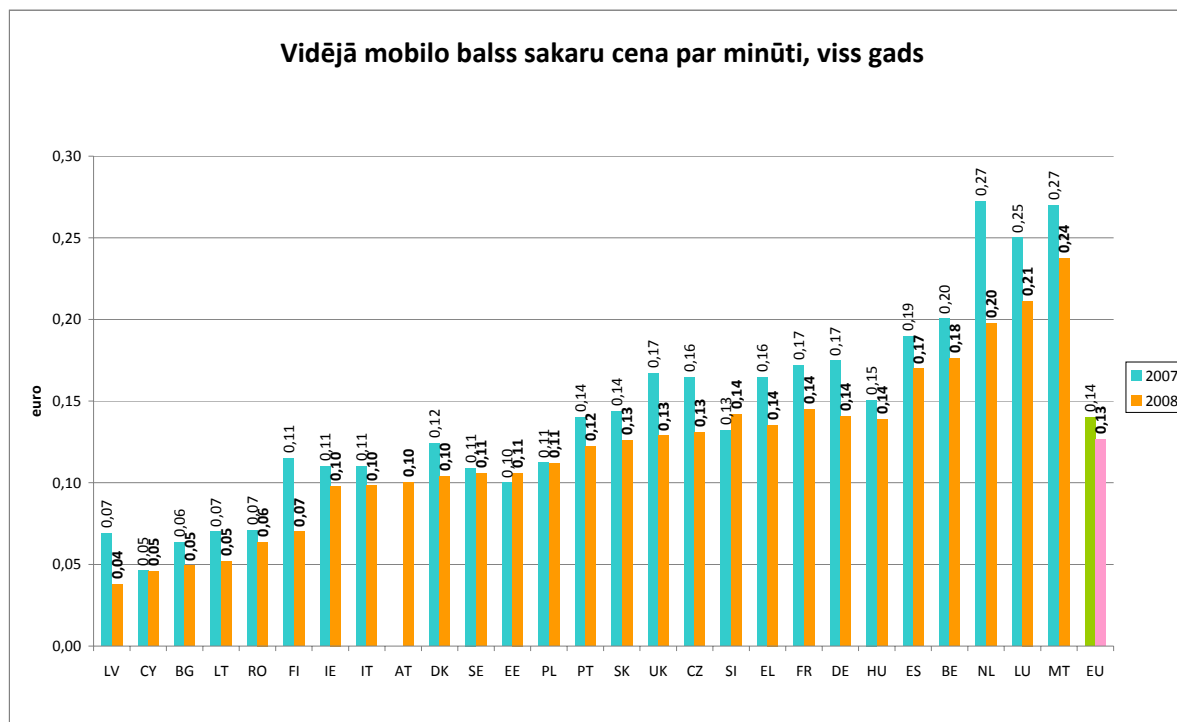
Vidējā cena par mobilo sakaru minūti samazinājās no 0,14 euro 2007. gadā līdz 0,13 euro 2008. gadā. Pastiprināta konkurence, ko veicinājis efektīvāks pabeigšanas tarifu regulējums, ir palielinājusi vienotas likmes piedāvājumu skaitu, tādējādi samazinot mazumtirdzniecības cenas. Procentuāli nozīmīgākais kritums bija Somijā un Latvijā (7. attēls), bet cenas joprojām

¹⁶ OV L 172, 2.7.2008., 15. lpp.

¹⁷ OV L 167, 29.6.2009., 12. lpp.

ir ļoti atšķirīgas, no 0,04 euro Latvijā līdz 0,24 euro Maltā. Šīs atšķirības nevar izskaidrot ar tirgus īpatnībām vien, kas norāda, ka vēl arvien nav vienota tirgus.

7. attēls

Fiksēto sakaru cenas

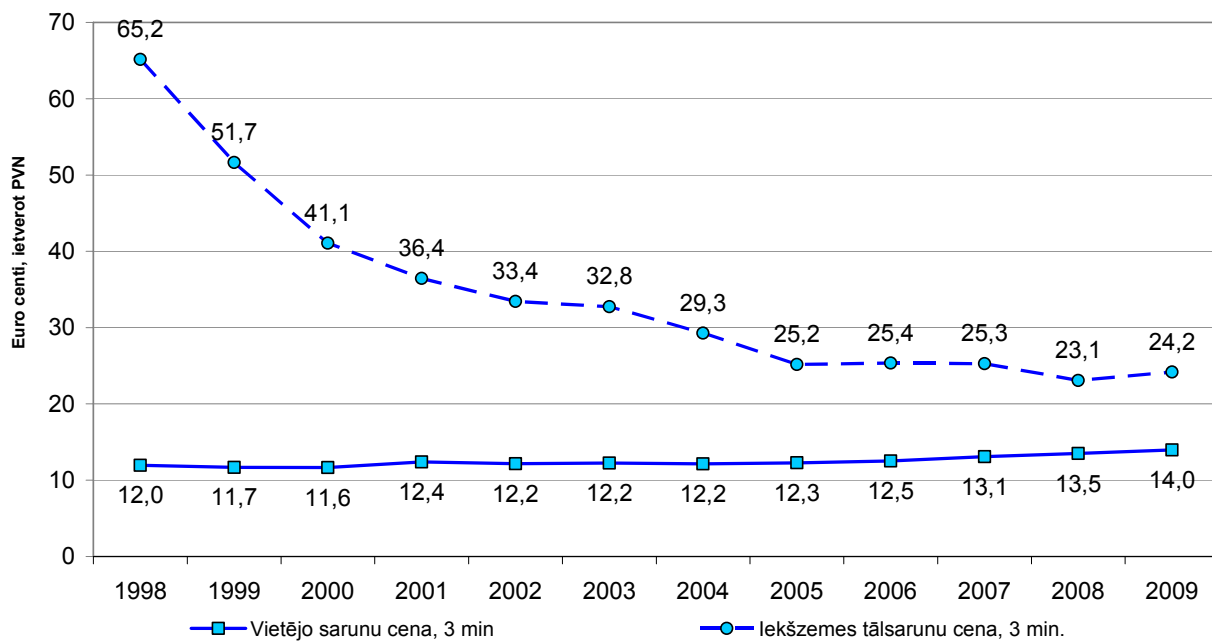
Fiksētās balss telefonijas tarifi 2009. gadā palielinājās. Neraugoties uz vispārēju lejupslīdi pēdējā desmitgadē, 2009. gadā 3 minūšu vietējo sarunu cenas palielinājās par 3,7 %¹⁸, bet 3 minūšu iekšzemes tālsarunu cenas pieauga par 4,8 %. Cena par 10 minūšu vietējo sarunu nedaudz palielinājās par 0,5 %, bet 10 minūšu iekšzemes tālsarunu cenas pieauga par 4,1 % (8. attēls). Kopš 2007. gada vietējo sarunu mazumtirdzniecības cenas kļuvušas vēl atšķirīgākas, un laika gaitā nav samazinājusies iekšzemes tālsarunu [balss] cenu sadrumstalotība (9. un 10. attēls).

8. attēls

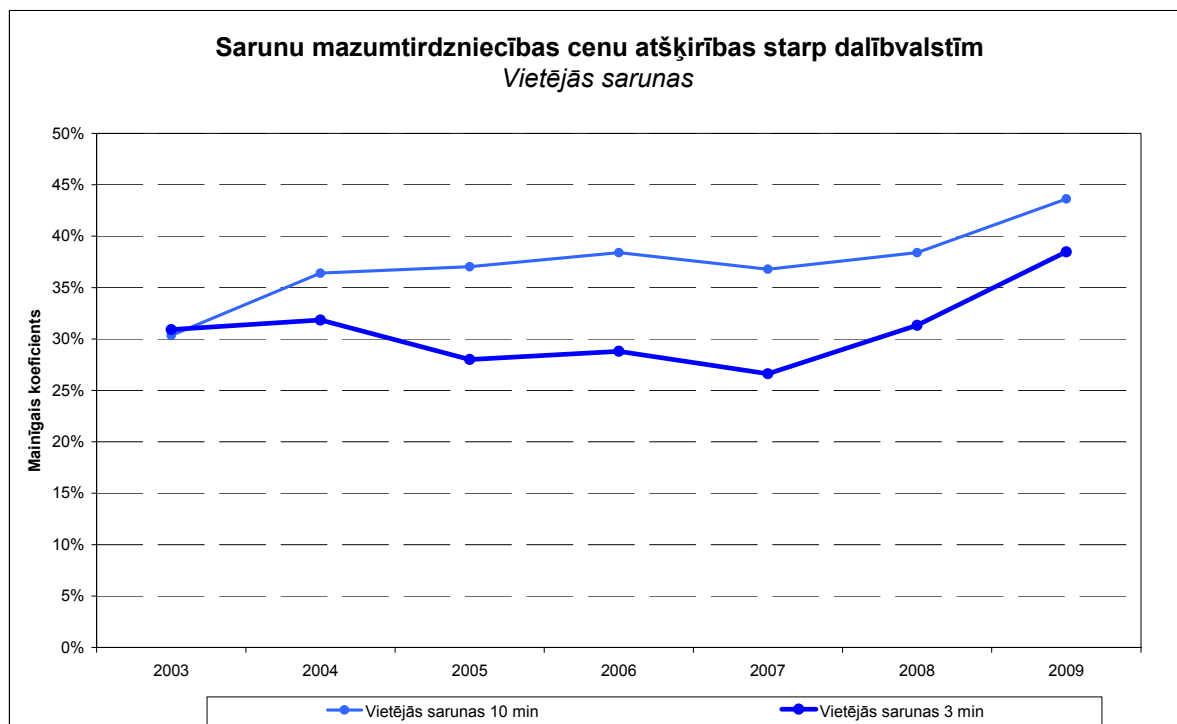
¹⁸

OECD metodika.

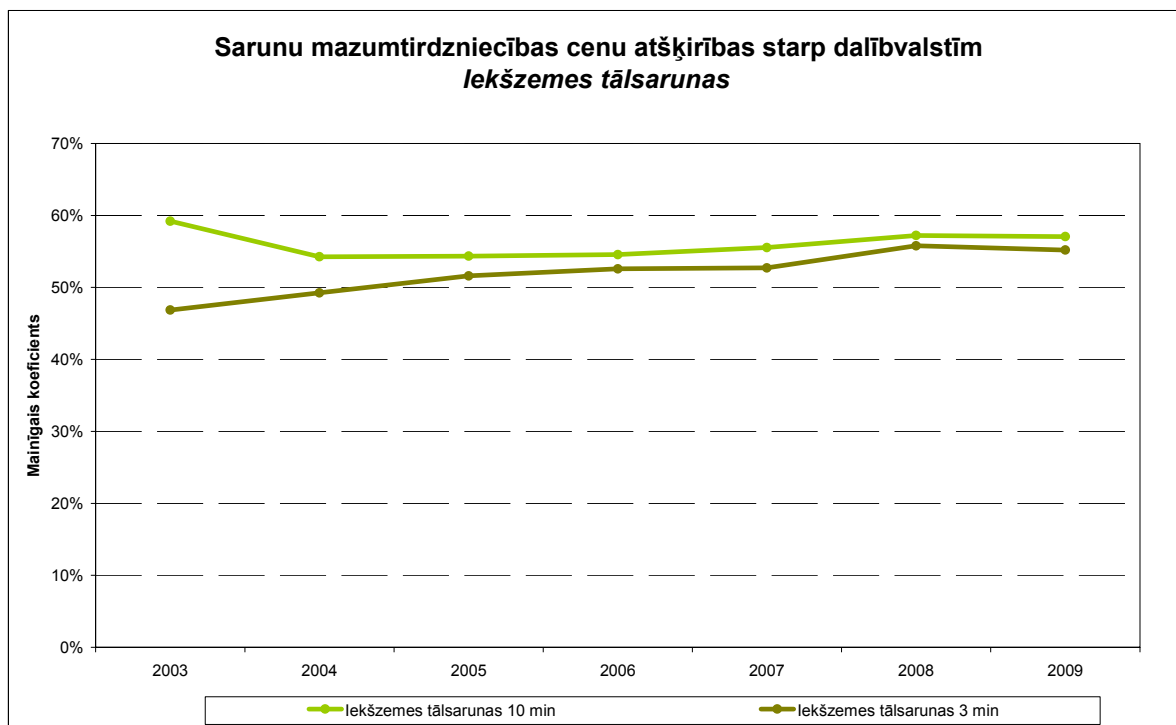
Vietējo un iekšzemes sarunu cenas, 3 min
ES 27 svērtās

9. attēls

10. attēls

Tarifu pārskatāmība

Vairākas dalībvalstis palielināja pārskatāmību, pieņemot jaunus tiesību aktus (piemēram, Rumānija, Portugāle, Francija, Apvienotā Karaliste, Spānija, Lietuva, Polija, Ungārija un Slovēnija).

Dažas dalībvalstis pastiprināja pienākumu nodrošināt pārskatāmību, rīcības kodeksus vai cenu griestus, tostarp attiecībā uz īpašo tarifu un pakalpojumiem ar pievienoto vērtību.

Attiecībā uz pakalpojumu kvalitāti lielākā uzmanība tika pievērsta interneta pakalpojumiem, jo īpaši platjoslas ātrumam. Dažas VRI (piemēram, Dānijā, Latvijā, Grieķijā) turpināja attīstīt IT rīkus, kas ļauj lietotājiem pārbaudīt faktisko platjoslas ātrumu.

Pārskatītais tiesiskais regulējums vēl vairāk nostiprina prasību sniegt pārskatāmu informāciju par cenām un pakalpojumu sniegšanas nosacījumiem.

Universālais pakalpojums

Pasākumi, kas attiecas uz universālajiem pakalpojumiem, ir divējādi. Pirmkārt, vairākas dalībvalstis veica jaunas norīkošanas procedūras pašreizējo universālā pakalpojuma pienākumu dažiem vai visiem elementiem. Otrkārt, dalībvalstis arvien vairāk apsver iespēju iekļaut platjoslas pakalpojumus universālā pakalpojuma darbības jomā. Vairākās dalībvalstīs universālo pakalpojumu joprojām sniedz pārejas režīmā vai pamatojoties uz tiesību aktiem, kas neparedz norīkošanas procedūru. Komisija ir uzsvērusi vajadzību ātri veikt norīkošanu. Lai gan kompensācijas pieprasījumu skaits pieaug, universālā pakalpojuma finansēšanas mehānisms nav aktivizēts lielākajā daļā dalībvalstu. Administratīvas kavēšanās, tiesas procesu vai tīro izmaksu aprēķināšanas metodikas atjaunināšanas dēļ kompensācija, izmantojot universālā pakalpojuma fondu, ir tikai Francijā, Čehijā un Rumānijā.

Vairākas dalībvalstis ir atvieglojušas pienākumus attiecībā uz pakalpojumiem, ko nodrošina tirgus vai par kuriem uzskata, ka to nozīme samazinās. Piemēram, Čehijā, Igaunijā, Itālijā,

Somijā, Īrijā un Austrijā neviens uzņēmums nav izraudzīts par pilnīgu uzziņu katalogu veidotāju un uzziņu pakalpojumu sniedzēju. Vācijā, Luksemburgā un Zviedrijā universālo pakalpojumu sniedz bez oficiālas norīkošanas.

Pienākumu neizpildes procedūra par nepareizu īstenošanu vēl notiek pret Beļģiju, Portugāli un Spāniju. Turklāt pašlaik rūpīgi kontrolē Dānijas finansēšanas mehānismu.

Lietotāju piekļuve internetam un tīkla pārvaldība

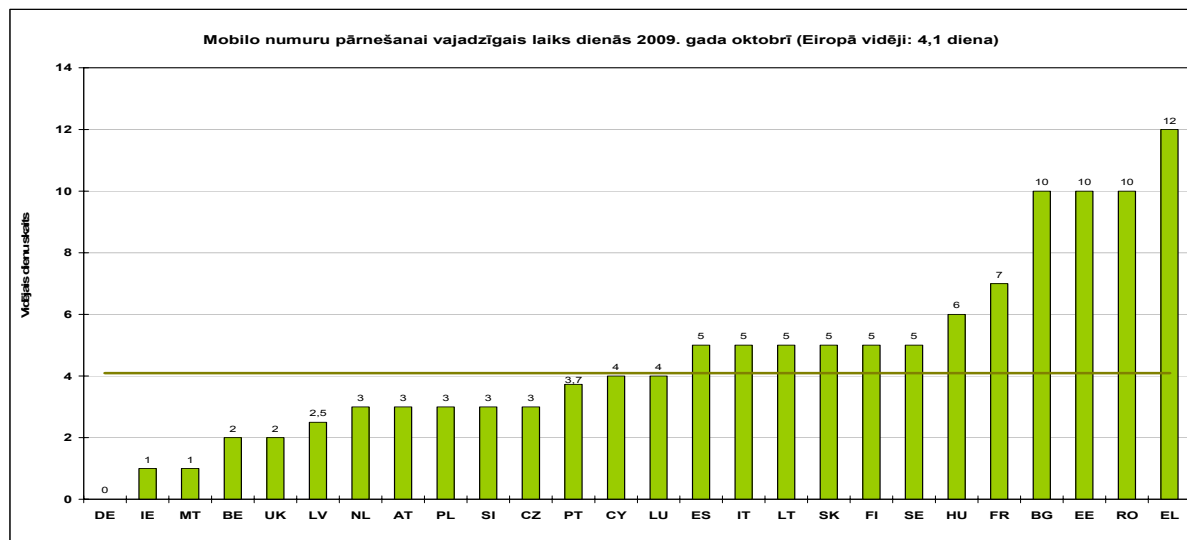
Digitālās ekonomikas pamatā ir novatorisku pakalpojumu un lietojumprogrammu pieejamība. Pārskatītais tiesiskais regulējums stiprina pārskatāmības prasības un nodrošina VRI pilnvaras noteikt pakalpojumu kvalitātes parametrus, lai novērstu pakalpojumu kvalitātes pazemināšanos un datuplūsmas aizkavi vai ātruma samazināšanos. Dažas dalībvalstis norāda uz tīkla neitralitātes problēmām, galvenokārt situācijā, kad mobilo sakaru operatori liedz piekļuvi vai piemēro diferencētu cenu noteikšanas stratēģiju *VoIP* pakalpojumiem. Dažās dalībvalstīs likumdošanas iniciatīvas, kuru mērķis bija aizsargāt intelektuālā īpašuma tiesības, izraisīja debates par to, kā panākt līdzsvaru starp gala lietotāju tiesībām un vajadzību aizsargāt intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieku likumīgās intereses. Komisija saskaņā ar tās deklarāciju Eiropas Parlamentam¹⁹ turpina rūpīgi pārbaudīt notikumu gaitu.

Numuru pārnesamība

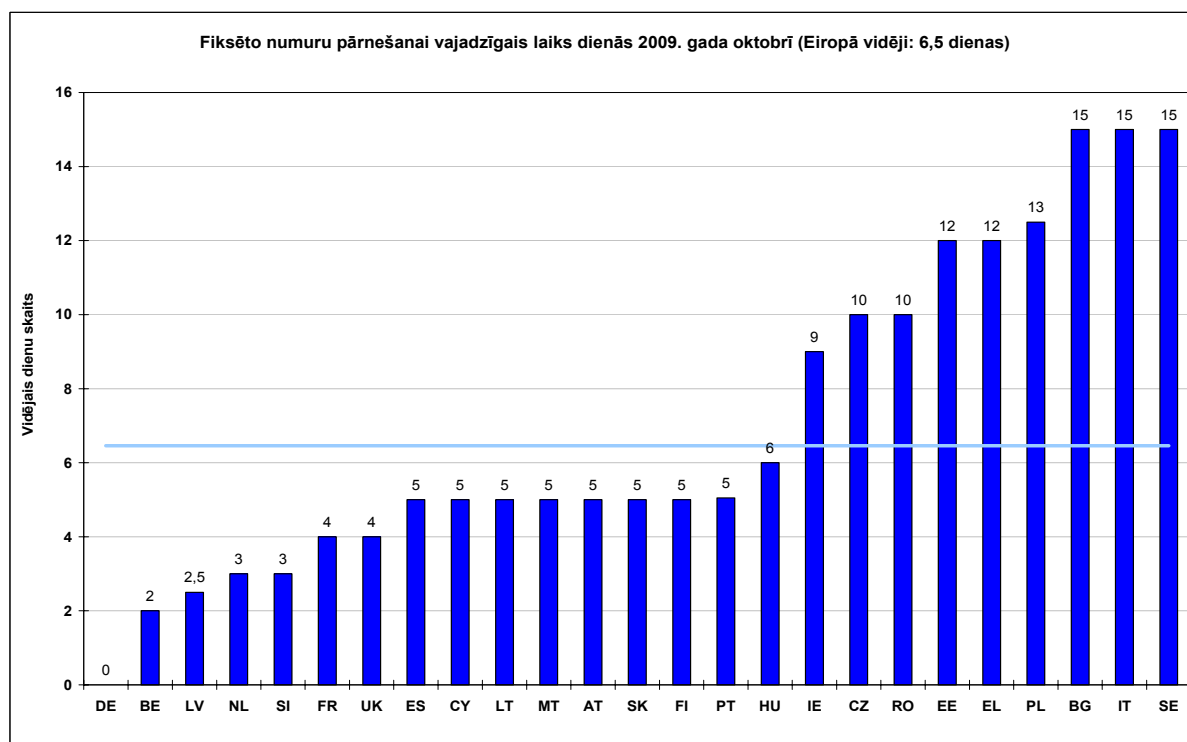
Numuru pārnesamība tagad ir pieejama visās dalībvalstīs. Laiks un izmaksu līmenis ir svarīgi faktori, kas ietekmē numuru pārnesanu. Termini ir ievērojami saīsināti (Portugāle, Nīderlande, Slovākija, Polija, Čehija), vai tas tiek plānots. Mobilo un fiksēto numuru vidējais pārnesanas laiks 2009. gada oktobrī bija 4,1 diena un 6,5 dienas, attiecīgi salīdzinot ar 8,5 un 7,5 dienām 2008. gada oktobrī. Šis rādītājs jāuzlabo, jo pārskatītais tiesiskais regulējums paredz, ka pārnesanu jāvar veikt vienas darba dienas laikā.

¹⁹ OV L 337, 18.12.2009., 37.-69. lpp.

11. attēls

12. attēls

Dažās valstīs neiekasē vairumtirdzniecības maksu par fiksēto numuru, bet Slovākijā operatori iekasē viens no otra EUR 50. Par mobilajiem numuriem vairumtirdzniecības maksu nepiemēro septiņās dalībvalstīs, kas kontrastē ar augsto maksu – EUR 33 un EUR 21 – Slovākijā un Čehijā. Dažās dalībvalstīs arī patērētājiem mazumtirdzniecības līmenī ir jāmaksā par numuru pārņemšanu. Šādas maksas attur cilvēkus pieprasīt numuru pārņemamību.

Eiropas neatliekamās palīdzības dienesta numurs 112

Komisija arī turpmāk apņemas garantēt Eiropas iedzīvotāju drošību ārzemju ceļojumos, darot pieejamu visā ES neatliekamās palīdzības numuru 112. Vairumā gadījumu 112 pakalpojumu sniegšana tagad notiek saskaņā ar Eiropas tiesību aktiem.

Komisijas dienesti pašlaik izskata jautājumus, kas saistīti ar informācijas par zvanītāja atrašanās vietu pieejamību dažās dalībvalstīs. Pret Itāliju vēl notiek pienākumu neizpildes procedūra saistībā ar informācijas sniegšanu par zvanītāja atrašanās vietu.

Dalībvalstīm jānodrošina, lai iedzīvotāji būtu informēti par 112 pieejamību. Pašlaik tikai viens no četriem ES iedzīvotājiem zin, ka 112 var sazināt visā ES. Nesen Eiropas līmenī ir veikti vairāki sabiedrības informētības veicināšanas pasākumi²⁰. Komisija, Eiropas Parlaments un Padome 2009. gada februārī noteica 11. februārī par “Eiropas 112 dienu”. Saskaņā ar viesabonēšanas regulu mobilo telefonu lietotāji, ceļojot ārzemēs, saņem SMS par 112 pieejamību.

Pārskatītajā tiesiskajā regulējumā vēl vairāk pastiprināti noteikumi, kas attiecas uz informāciju par zvanītāja atrašanās vietu un informētību, un Komisija turpinās strādāt ar dalībvalstīm, lai nodrošinātu, ka Eiropas iedzīvotāji gūst maksimālu labumu no vienotā Eiropas neatliekamās palīdzības dienesta numura.

E-privātums

Jaunajā digitālajā ekonomikā valstu noteikumiem par privātumu ir jābūt atbilstošiem savam mērķim. Komisija uzsāka pienākumu neizpildes procedūru pret Apvienoto Karalisti par ES noteikumu par sakaru konfidencialitāti nepareizu transponējumu. Problēmas ir lietotāja piekrišana, sankciju trūkums pienākumu neizpildes gadījumā un pārtveršanas darbību uzraudzības neatkarīgas iestādes trūkums. Citas dalībvalstis veic pasākumus, lai nodrošinātu elektronisko sakaru integritāti un drošību (piemēram, Malta, Zviedrija) un lai palielinātu informētību par drošības apdraudējumu tiešsaistē (Slovākija, Nīderlande, Zviedrija).

Nesen veikts pētījums²¹ par pasākumiem pret surogātpastu, spieģprogrammatūru un ļaunprātīgu programmatūru apstiprina vajadzību pēc izmaiņām tiesību aktos, kas ir iekļautas pārskatītajā tiesiskajā regulējumā. Šīs izmaiņas ietver skaidrākus un saskanīgākus izpildes noteikumus un preventīvas sankcijas, labāku pārrobežu sadarbību un pienācīgus resursus tām dalībvalstīs struktūrām, kuru pārziņā ir iedzīvotāju privātuma aizsardzība tiešsaistē.

Komisija turpinās veicināt patērētāju uzticību un paļāvību, lai ES digitālās ekonomikas potenciālu varētu pilnībā izmantot.

5. SECINĀJUMI

Lai tuvotos patiesam vienotajam tirgum, ir ļoti svarīgi pastiprināt centienus risināt šajā paziņojumā izvirzītos jautājumus. Komisija turpinās cieši uzraudzīt tirgus attīstību, lai problēmas varētu risināt ātri. Saskaņā ar digitālo programmu un pasākumiem, ko tajā iesaka attiecībā uz frekvenču spektru, universālo pakalpojumu, NGA tīklu regulējumu un privātuma aizsardzību, Komisija īsteno arī vairākus mērķtiecīgus pasākumus, ar ko

²⁰ http://ec.europa.eu/information_society/activities/112/index_en.htm.

²¹

http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomms/doc/library/ext_studies/privacy_trust_policies/spam_spyware_legal_study2009final.pdf.

- (1) mazina reglamentējošās pieejas atšķirības, kā arī savlaicīgu un efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanas trūkumu;
- (2) liek stabilus pamatus, lai pareizi un savlaicīgi īstenotu pārskatīto tiesisko regulējumu;
- (3) nodrošina efektīvu Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestādes (*BEREC*) darbību.

Šie pasākumi savukārt stiprinās konkurenci par labu patērētājiem un nodrošinās to, ka uzņēmēji darbosies vidē, kas tiem ļauj pielāgot savus uzņēmējdarbības modeļus jaunām realitātēm.